

NORDISK GERONTOLOGISK FORENING

GeroNord

Nytt om forskning, utviklingsarbeid og undervisning på eldreområdet i Norden

Årgang 7 nr. 2- 1998

Av innholdet:

Styrets beretning for perioden 1996-1997
Farvel Trondheim -
- Rhône-Poulenc Rorers nordiske gerontologipris
- Posterpriser
- NGF-stipendier
- Preseminarer/møter
Professorat i humanistisk eldreforskning

Nordisk Gerontologisk Forenings styre:

DANMARK:
Dansk Gerontologisk Selskab:
Andrus Viidik, formann
Dansk Selskab for Geriatri: Kirsten Damgaard

FINLAND:
Societas Gerontologica Fennica r.f.:
Kaisu Pitkälä
Suomen Geriatri-Finlands Geriater:
Aapo Lehtonen
Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande:
Pertti Pohjolainen

ISLAND:
Societas Gerontologica Islandica:
Anna Birna Jensdóttir
Icelandic Geriatrics Society:
Jón Eyjólfur Jónsson

NORGE:
Norsk selskap for aldersforskning:
Aase-Marit Nygård, sekretær
Norsk geriatrisk forening: Renate Pettersen

SVERIGE:
Svenska Läkaresällskapetets Sektion för
Åldersforskning: Birgitta Näsman
Svensk Geriatrisk förening: Henrik Bjurwill

NYA TIDER - ANDRA ÄLDRE?

Det är stora skillnader på de äldre jag som ung läkare mötte på mitten av 60-talet och dem vi möter i dag, även om trettio år är en kort tidsperiod i ett historiskt perspektiv. En sociologisk undersökning har påvisat, att människans vanor och förväntningar präglas i 40-50-årsåldern. 60-talets gamla var präglade av sina livsvillkor på 30- och 40-talen. «Mina» gamla trivdes i 3-sängsrum i den gamla, omoderna byggnaden på ett ålderdomshem i Landala i Göteborg. De blev inte glada, när de skulle flytta till den moderna byggnadens enkelrum med bad, toalett och arkitekt-tecknade möbler. Dagens gamla på plejehjemmet Caritas i Århus trivs i enkelrum i den moderna miljön, blandad med några egna gamla möbler. För att spå om framtiden skall man fråga dagens medelåldringar.

Också på andra sätt förändras de äldre med tiden: H-70-forskarna i Göteborg har visat, att 70-åriga födda omkring 1920 var friskare och hade bättre fysiologiska mätvärden än dem, som var födda 10 år tidigare. Förbättringen kan förklaras bäst med att uppväxtförhållandena har successivt förbättrats under detta århundrade. Detta avspeglas också i att den återstående livslängden för 65-åringar har ökat hela tiden sedan 1940, mest för kvinnor. Ingen vet hur länge denna utveckling kommer att fortsätta.

Man bör vara försiktig med optimismen, när man baserar framskrivningar på de nuvarande trender, som pekar på att de äldre blir allt mer vitala. Man måste här tänka på att vid århundradeskiftet var barnadödligheten stor och drabbade ofta de fysiologiskt svagare. De starkare överlevde oftare och är sannolikt i dag de mest vitala 90-åringar och äldre. Med förbättringar av uppväxtförhållanden och framsteg i behandling av sjukdomar under loppet av detta århundrade har fler och fler överlevt till vuxenåldern. De starka blir mer och mer vitala som gamla, men det är ingen som vet hur det går med det ökande antal av de svagare, som överlever länge nog för att bli gamla.

Nya tider - andra äldre? Ja, men hur? Det är en utmaning för gerontologin att vinna i kapplöpningen mot tiden så att kunskapen finns innan det är för sent att hjälpa de gamla. Denna kapplöpning kommer att fortsätta så länge tiderna förändras. Vi måste försöka att förutse utvecklingen och anvisa möjligheter för att uppnå en god ålderdom innan det är för sent. Vi måste se på livsloppet som en helhet. Det är kärnan i strategin för att möta utmaningen.

Andrus Viidik

Nordisk Gerontologisk Forening (NGF)

Foreningen er et samarbeidsorgan for de gerontologiske og geriatriske foreningene i de nordiske land.

Foreninger tilsluttet NGF:

Dansk Gerontologisk Selskab:
Formann: Andrus Viidik
Sekretær: Kristen Avlund

Dansk Selskab for Geriatri:
Formann: Kirsten Damgaard
Sekretær: Lars Erik Madzen

Societas Gerontologica Fennica r.f.:
Formann: Heikki Takkunen
Sekretær: Kaisu Pitkälä

Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande rf.:
Formann: Pertti Pohjolainen
Sekretær: Tuire Parviainen

Suomen Geriatri-Finlands Geriater:
Formann: Aapo Lehtonen
Sekretær: Maaria Seppälä

Societas Gerontologica Islandica:
Formann: Steinunn K. Jónsdóttir
Sekretær: Gudlaug Helga Ásgeirsdóttir

Icelandic Geriatrics Society:
Formann: Jón Eyjólfur Jónsson
Sekretær: Björn Einarsson

Norsk selskap for aldersforskning:
Formann: Aase-Marit Nygård
Sekretær: Jan Høyersten

Norsk geriatrisk forening:
Formann: Renate Pettersen
Nestleder: Pål Friis

Svenska Läkaresällskapets Sektion för Åldersforskning:
Formann: Birgitta Näsman
Sekretær: Ingrid Gause-Nilsson

Svensk Geriatrisk Förening:
Formann: Henrik Bjurwill
Sekretær: Anne Ekdahl

NGFs fagråd

Medisin:
Marianne Schroll, Danmark
Timo Strandberg, Finland
Jon Snædal, Island
Knut Laake, Norge
Åke Rundgren, Sverige

Biologi:
Lis Puggaard, Danmark
Antti Hervonen, Finland
Vilmundur Gudnason, Island
Olav Sletvold, Norge
Hans Lithell, Sverige

Odontologi:
John Christensen, Danmark
Anja Ainamo, Finland
Einar Ragnarson, Island
Eirik Ambjørnsen, Norge
Poul Holm-Pedersen, Sverige

Psykologi:
Pia Fromholt, Danmark
Marja Saarenheimo, Finland
Thuridur Jónsdóttir, Island
Jan Høyersten, Norge
Boo Johansson, Sverige

Sosiologi:
Bjørn Holstein, Danmark
Marjatta Marin, Finland
Sigurveig H. Sigurdardóttir, Island
Anne Helset, Norge
Mats Thorslund, Sverige

Sykepleie:
Lis Wagner, Danmark
Ritva Raatikainen, Finland
Margrét Gústafsdóttir, Island
Björg Schei, Norge
Astrid Norberg, Sverige

Fagrådsmedlemmene blir oppnevnt av de nasjonale moderforeningene, og skal bl.a. bistå under planlegning av de nordiske kongressene og ha ansvar for bedømmelse av abstracts.

Nordisk Gerontologisk Forening (NGF)s sekretariat og GeroNords redaksjon har følgende adresse:

Nordisk Gerontologisk Forening
v/Toril Utne
Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens
Klinikk for Geriatri og Rehabilitering
Ullevål sykehus, N-0407 Oslo
Tlf.: +47 22 11 77 28
Fax: +47 23 01 61 61
e-mail: toril.utne@nordemens.no

Layout og desktop: Toril Utne
Trykkeri: Lobo Grafisk AS

GeroNord

er et medlemsblad for medlemmene i Nordisk Gerontologisk Forenings moderforeninger. Disse får bladet fritt tilsendt. Bladet kommer ut tre ganger i året.

Andre interesserte kan tegne abonnement ved henvendelse til GeroNords redaksjon. Prisen pr. år er NOK 110,-.

GeroNords redaksjon:

Toril Utne
Aase-Marit Nygård
Andrus Viidik

Farvel Trondheim -

Når dette leses er 14. Nordiske Kongress i Gerontologi avsluttet, og det er med glede over en vel overstått kongress vi sender stafett-pinnen videre til Island og Reykjavik.

Det vil føre for langt å komme med et detaljert referat fra kongressen, men for dere som ikke var med, kan vi fortelle at kongressen hadde **650 påmeldte deltagere fra de fem nordiske land og fra Canada, Litauen, Storbritannia, USA og Østerrike.** Programmet omfattet plenumsesjoner, symposier, frie foredrag, postersesjoner, video-sesjoner og Internet Café. Opptil 7 parallelle sesjoner ble avholdt, og **270 abstracts var sendt inn.**

Posterpriser

Ved 14. Nordiske Kongress i Gerontologi ble det delt ut fire posterpriser, hver på NOK 3.000. Prisene ble bevilget av Nasjonalt Geriatriprogram, Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens, Norsk selskap for aldersforskning og Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

En nordisk jury bestående av
Liz Puggaard, Danmark,
Ritva Raatikainen, Finland,
Arsæll Jonsson, Island,
Knut Engedal, Norge (leder) og
Boo Johansson, Sverige,

vurderte samtlige postere. Juryen deltok ved posterpresentasjonene hvor forfatterne fikk tre minutter til presentasjon. Posterne ble vurdert etter følgende kriterier: Vitenskapelig/utviklingsprosjektets originalitet (design og metode), resultatpresentasjon, lay-out og muntlig presentasjon.

Følgende postere ble tildelt pris:
Dehydroepiandrosterone Sulfate and Diseases in a General Aged Population
Reijo Tilvis og Matti Härkönen
Fra modellutprøving for kompetansebygging til praktisk arbeid i demensomsorgen

Elin Lillehovde og Britt Kveberg
Dental Health in Sweden between 1968-91. Implications for Elderly People
Kosma Ahacic, Inkeri Barenthin og Mats Thorslund
Kommunala variasjoner i äldreomsorgen
Gun-Britt Trydegård

Rhône-Poulenc Rorers nordiske gerontologipris

I forbindelse med kongressens åpning søndag 24. mai ble «Rhône-Poulenc Rorers nordiske gerontologipris» delt ut, for tredje gang. Prisen er på NOK 50.000, og tidligere prisvinnere er professor C.-G. Gottfries (1994) og professor Eino Heikkinen (1996).

Denne gangen gikk prisen til en humanist, og en kvinne – professor fil.dr. Birgitta Odén, Lunds Universitet, Sverige. Hun fikk prisen for «sin store innsats innen svensk og nordisk gerontologi, som faller innenfor flere områder. I tillegg til at hun har drevet – og fortsatt driver – stringent historisk forskning på eldreområdet, har hun klart å kombinere historisk forskning med sosiologiske og medisinske forskningsområder og gjort dette til et fruktbart og produktivt tverr-

vitenskapelig samarbeid. Hun har også vært drivkraft bak komparative og tverrvitenskapelige nordiske studier av aldringen hvor forskere fra ulike fagområder har deltatt, og fortsatt deltar. Som formann for en større utredning har professor Odén påvirket svensk forskningspolitikk på eldreområdet, slik at nye professorater har blitt opprettet og gerontologisk forskning innenfor samfunnsvitenskapene har fått større betydning.»

Juryen har bestått av professor i psykologi Isto Ruoppila (Finland), professor i geriatri Olav Sletvold (Norge) og formannen i Nordisk Gerontologisk Forening, professor Andrus Viidik.

Prisen ble delt ut av medisinsk sjef Einar Wibe, Rhône-Poulenc Rorer og professor Andrus Viidik, Nordisk Gerontologisk Forening.

Prisvinneren, professor Birgitta Odén og medisinsk sjef Einar Wibe, Rhône-Poulenc Rorer

Stipend til unge forskere

I forbindelse med de nordiske kongresser utlyser Nordisk Gerontologisk Forening i alt 10 stipendier til unge forskere, to til hvert av de nordiske land. Stipendiet er på NOK 4.000, i tillegg betaler stipendievinnerne ingen kongressavgift. Ved 14. NKG er følgende blitt tildelt stipend:

Danmark

Rikke Lund

Københavns Universitet, for abstractet «Change in Structural Social Relations and Subsequent Mortality among Elderly Women and Men»

Legevidenskabelig kandidat fra Københavns Universitet juni 1996. Fra august 1996 Ph.D.-studerende ved Afdeling for Social Medicin og Psykosocial Sundhed, Institut for Folkesundhedsvidenskab samme sted. Forventer å levere avhandling i august 1999. Hovedinteressefelt ligger indenfor psykosociale faktorerers betydning for helbred og dødelighet, spesielt hva sosiale relasjoner betyr for disse helbredsmål blant eldre. Arbeidstitel på Ph.D.-prosjektet er «Kønsforskelle i betydningen af sociale relationer for udvikling af sygdom og død».

Hanne Elkjær Andersen

Københavns Universitet, for abstractet «Stroke Rehabilitation, Intervention after Discharge from Hospital: A Clinical Randomized Controlled Study»

Lege fra 1984. Stiler mod speciallæge anerkendelse i intern medisin med grenspesiale i geriatri. Ph.D.-studerende ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet. Aktuelt prosjekt: «Apopleksi og Funktion. Opfølgende rehabiliteringsindsats efter utskrivelse fra hospital. Et kontrollert randomiseret interventionsstudie.» Prosjektet er rettet mot apopleksi-pasienter, som efter endt hospitalsrehabilitering utskrives til eget hjem med moderate til svære følgetilstande efter apopleksi. Datainnsamling avsluttes juni 1998. Dataanalyse og sammenskrivning af artikler og afhandling i 1999.

Finland:

Päivi Lampinen

Department of Health Sciences, University of Jyväskylä, for abstractet «Physical Exercise as a Predictor of survival among Older Adults»

Päivi Lampinen. Master of Gerontology and Public Health 1996. She is working as a researcher at the Centre for Interdisciplinary Gerontology, University of Jyväskylä, Finland. She has worked two years in the Evergreen project which is a

prospective study on the health and functional capacity of the older residents of the city of Jyväskylä. She is preparing her doctoral dissertation in the relationship between physical activity and psychological well-being in older adults.

Tarjaliisa Ukkonen

Department of Psychology, University of Jyväskylä, for abstractet

«The Trip Making Behaviour of Finnish Persons 55 year and Older»

Tarjaliisa Ukkonen. Master of Psychology 1996, Ph.D.-student. She has worked since autumn 1996 at the University of Jyväskylä, Department of Psychology in the international project COST A5 Aging and Technology: Keeping the elderly mobile - technology to meet their outdoor mobility needs. Research interest is the the reduced car driving of persons 55 and older and its connections to outdoor mobility functions.

Norge:

Ståle Pallesen

Universitetet i Bergen, Institutt for klinisk psykologi, for abstractet

«Insomnia in the Elderly: A Meta-analysis of Treatment Efficacy for Nonpharmacological Interventions»

Ståle Pallesen. Stipendiat ved Institutt for klinisk psykologi ved Universitetet i Bergen, Poliklinikk for voksne og eldre, den eneste av sitt slag i Norge, med ansvar for utdanning av psykologer, som også driver forskning innenfor gerontopsykologi. Engasjert i et fellesprosjekt ved klinikken vedrørende søvnvansker hos eldre. Hittil har den vanligste behandlingsformen for søvnløshet vært forskrivning av medikamenter, som har liten effekt på lang sikt, og også er forbundet med en rekke uheldige sideeffekter. Psykologiske behandlingsmetoder har vist seg å ha god og varig effekt ved behandling av søvnløshet uten uheldige bivirkninger. Prosjektet tar sikte på å prøve ut effekten av psykologiske intervensjoner ved søvnvansker hos eldre. Femti eldre med søvnvansker vil behandles med en kortvarig psykologisk intervensjon, og både kort- og langtids-effekter (6 mnd) av behandlingen vil bli registrert.

Birgitte Moesgaard Henriksen

Universitetet i Oslo, Klinikk for oral kirurgi og oral medisin, Seksjon for gerodontologi, for abstractet

«Kartlegging og forbedring av oral helse hos eldre og uføre i Norge»

Tannlege og universitetsstipendiat. Det aktuelle prosjekt inneholder 1) en screening-undersøkelse av alle gruppe C-individer (individer på institusjon og i hjemmesykepleie) i en utvalgt kommune i hvert fylke i Norge, gjort av såkalte

tannhelseteam (tannlege, tannpleier og tannlegesekretær). Undersøkelsen skjer etter kalibrering med universitetsstipendiat. Ca. 2.600 individer 67 år+ inngår i undersøkelsen. 2) En utvalgsundersøkelse gjort på et utvalg av eldre (67 år+), inkludert friske hjemmeboende eldre i en utvalgt kommune i 10 ulike fylker i Norge. Hittil er ca. 500 eldre undersøkt. Alt materiale er lagt inn på data, analyse påbegynt i 1998.

Sverige:

Anna Ramnemark

Institutionen för geriatrik, Umeå Universitet, for abstractet

«Progressing Hemioosteoporosis, but few changes of Lean- and Fat Mass after severe Stroke»

Lege. Ph.D.-student ved ovennevnte institusjon. I forbindelse med grunnutdannelsen til lege påbegynte hun forskerutdanning i geriatri med følgende emne «Frakturer och osteoporose-utveckling hos patienter med slaganfall». Disputas er planlagt i 1999. De ulike delarbeider kartlegger dels epidemiologi hva gjelder forekomst av stroke blant pasienter med hoftefraktur (opptil 29%) samt forekomst av frakturer etter stroke der slaganfallspasienter, sammenlignet med en referansepopulasjon hadde opp til fire ganger økt risk for hoftefraktur, dels prospektiv studie av hemioosteoporos (benskjørhet i förlamade ekstremiteter) samt mekanismer, risikofaktorer og benmetabolisme bak fenomenet.

Sandra Torres,

Uppsala Universitet, Department of Sociology, for abstractet

«Broadening our Understanding of Successful Aging through Immigrants' Experience»

American immigrant to Sweden. She conducted her undergraduate studies in the US, and received a B.A. in psychology from N.Y. University in 1990. In 1995 she defended her M.Sc. thesis, titled "Late in life immigrants to Sweden" and obtained her masters degree in social psychology from the Department of sociology at Uppsala University. At present she is a doctoral student at the same department, under the supervision of professor Lars Tornstam. the dissertation concerns cultural understandings of successful aging in the context of migration. At the theoretical level her work constitutes and attempt at rectifying the present atheoretical state of cross-cultural gerontology through the formulation of a culturally-relevant theoretical framework for the study of different cultures' understandings of successful aging. At the empirical level, she is conducting research that will allow her to test the theoretical framework.

Nordisk Gerontologisk Forening: Virksomhetsberetning for perioden 1. januar 1996 - 31. desember 1997

Styrets virksomhet

Styret har i perioden hatt **to styremøter**, det ene i forbindelse med 13. Nordiske kongress i gerontologi i Helsingfors 2. juni 1996, og det andre i Oslo 4. oktober 1997.

I tillegg har formannen og sekretariatet hatt fire arbeidshelger i Oslo, og planleggingsmøter før styremøtene. Også i denne perioden har styremøter og møter i sekretariatet vært lagt til lørdag ettermiddag og søndag formiddag, av økonomiske årsaker.

NGFs medlemmer og styresammensetning

NGF består av 11 moderforeninger fra de fem nordiske land, fordelt slik: Danmark 2, Finland 3, Island 2, Norge 2 og Sverige 2 - med til sammen ca 2400 medlemmer.

NGFs styre har i perioden 1996-1997 hatt følgende sammensetning:

Danmark

Dansk Gerontologisk Selskab: Andrus Viidik, formann
Dansk Selskab for Geriatri: Peder Jest (frem til vår 1996),
deretter Kirsten Hjort Sørensen

Finland

Societas Gerontologica Fennica r.f.: Reijo Tilvis (t.o.m. 1996),
deretter Kaisu Pitkälä
Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande: Pertti
Pohjolainen

Suomen Geriatri-Finlands Geriatrier: Asko Kahanpää

Island

Societas Gerontologica Islandica: Anna Birna Jensdottir
Icelandic Geriatrics Society: Thor Halldorsson (t.o.m. 1996),
deretter Jón Eyjólfur Jónsson

Norge

Norsk selskap for aldersforskning: Aase-Marit Nygård,
sekretær

Norsk geriatrisk forening: Renate Pettersen

Sverige

Svenska Läkaresällskapet Sektion för Åldersforskning: Jan
Marcusson (t.o.m. 1996), deretter Birgitta Näsman
Svensk Geriatrisk Förening: Ann-Cathrine Granéus (t.o.m. vår 1997),
deretter Henrik Bjurwill

På grunn av stadig økende saksmengde i sekretariatet og relativt få møter, blir styremedlemmer ikke sjelden anmodet om raske svar på henvendelser pr brev og fax. Sekretariatet har satt stor pris på styrets samarbeidsvilje og handlekraft.

Konsulent Toril Utne har hatt det daglige ansvar for driften av sekretariatet.

Aktuelle saker behandlet av styret

13. Nordiske kongress i gerontologi, Helsingfors 2. - 5. juni 1996

Kongressen hadde **480 navn på deltakerlisten, over 200 registrerte abstracts** pluss 26 symposier, med i alt 300 presentasjoner (posters inkludert). Abstractboken ble utgitt som et supplement til Gerontologica. Kongressen ga et overskudd på NOK 226.000.

Kongress-stipend

Tilbudet om to stipend til hvert land var etterspurt også til den 13. nordiske kongress i gerontologi. Hvert stipend var på NOK 3000, og mottakeren er fritatt fra å betale kongressavgift. Betingelsene for å få stipend er at man er yngre gerontolog som ikke har overordnet stilling og som har problemer med å få dekket kongressutgifter av arbeidsgiver. Det gis ikke stipend uten at abstract er godkjent. Til kongressen i Helsingfors ble følgende tildelt stipend:

Danmark

Anne Marie Beck, Nutrition Unit, Rigshospitalet, København, for abstractet "Nutrition-related Health Problems in the Elderly"

Finland

Tuula Pulska, Department of Public Health and General Practice, OuluUnversitet, for abstractet "Six year Mortality of Depressed Elderly Finns"

Ritva Sakari-Rantala, Department of Health Sciences, University of Jyväskylä, for abstractet "Sensory-motor Functions and Restricted Mobility in Elderly People"

Norge

Anne Marie Mork Rokstad, Alderspsykiatrisk seksjon, Fylkessykehuset i Molde for abstractet "Aldersdemente med problematisk atferd (beteende)"

Sverige

Petra Robinson, Stockholm, for abstractet "Suffering in Silence – the Experience of Early Memory Loss"

Eva von Strauss, Kungsholmprosjektet, Stockholm, for abstractet "Incidence of Dementia and Alzheimer's Disease in the very Old: Data from the Kungsholmen Project, Stockholm".

At det ikke deles ut stipend til enkelte land, eller det bare deles ut et stipend, har følgende årsaker: a) det er ikke kommet inn søknader, eller b) det er ingen kvalifiserte søkere. Det er NGFs fagråd i arrangørlandet som sammen med NGFs formann vurderer stipendsøknadene.

Rhône-Poulenc Rorers (RPR) Nordiske pris i gerontologi

Under åpningen av 13. NKG i Helsingfors ble den andre nordiske pris i gerontologi gitt til professor Eino Heikkinen fra Jyväskylä Universitet, Finland. Prisen er på NOK 50 000 og ble første gang utdelt i Jönköping i 1994, og gikk den gang til professor Carl-Gustaf Gottfries, Universitetet i Göteborg.

NGF inviterer via GeroNord til nominasjon av kandidater til prisen, som ikke kan søkes direkte. Prisen ble utdelt av en jury som besto av adjungerad professor i gerontologi Stig Berg, Jönköping, professor i geriatri Olav Sletvold, Trondheim og NGFs formann Andrus Viidik.

Den første prisutdelingen var resultat av et samarbeid mellom NGF og RPR. NGF har senere forhandlet med RPR om å kunne fortsette å gi en nordisk gerontologipris i forbindelse med de nordiske kongressene under navnet "Rhône-Poulenc Rorers Nordiske pris i gerontologi". Både til kongressen i Helsingfors og kongressen i Trondheim (1998) har RPR stilt seg bak en nordisk pris på NOK 50 000.

I forbindelse med prisutdelingen i 1998, ble professor Isto Ruoppila, Jyväskylä Universitet, i 1997 oppnevnt som nytt medlem i juryen i stedet for adjungerad professor Stig Berg.

NGFs fagråd

Etter at saken ved flere anledninger har vært nevnt i styret, ble det vedtatt å endre betegnelsen *NGFs ekspertgruppe* til *NGFs fagråd*. Fagrådet har vurdert abstracts til kongressen i Helsingfors og de finske representantene har deltatt i planleggingen av kongressen. Umiddelbart etter avslutningen av 13.

NKG i Helsingfors ble fagrådsmedlemmene samlet for å foreta en evaluering av det faglige innhold og nivå på kongressen, for å kunne gi råd til arrangørene av neste kongress (Trondheim, 24.-27. mai 1998).

Medlemmer av fagrådet oppnevnes for en toårs periode om gangen, og det er moderforeningene i de enkelte land som sammen oppnevner medlemmene. En bekymring har vært at enkelte fagrådsmedlemmer ikke lar høre fra seg, selv ikke på direkte henvendelser. NGFs styre har drøftet saken og kommet frem til at moderforeningene får en kort melding om hvordan fagrådsmedlemmene fungerer og hva som er hensikten med fagrådet. Videre vil formennene i moderforeningene ta spørsmålet opp i sine styre.

Oversikt over NGFs fagråd i perioden 1996-97 finnes på side 2 i GeroNord nr 1-1998.

GeroNord

GeroNord har også i denne perioden kommet ut med tre nummer pr. år. GeroNord trykkes i ca 2.800 eks, og sendes til moderforeningenes medlemmer i den grad sekretariatet får tilsendt adresselabels. Det er ikke alltid at så er tilfelle.

GeroNord sendes gratis til alle betalende medlemmer av moderforeningene. Det er mulig å få tilsendt ekstraeksemplarer mot betaling. Enkelte foreninger har en avtale om dette, og blir fakturert en gang i året. Det er også mulig å tegne abonnement på GeroNord.

Trykking og utsendelse av GeroNord skjer over NGFs budsjett. I enkelte tilfelle blir utsendelsen betalt av andre, som legger informasjon eller brosjyrer i samme utsendelse, noe som reduserer NGFs omkostninger.

Flytting av NGFs sekretariat

Sekretariatet har i løpet av perioden 1996 – 1997 flyttet to ganger, først i forbindelse med at Norsk gerontologisk institutt (som siden 1988 år har vært base for NGFs sekretariat) ble slått sammen med tre andre institutt og fikk ny adresse. Deretter ble Ullevål sykehus, Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens, adressen.

Forslag om opprettelse av permanent sekretariat for NGF

I de senere år er det registrert en hyppigere utskifting av medlemmer i NGFs styre. Moderforeningene har formenn som ofte ikke sitter mer enn en toårs periode, og det er som regel moderforeningenes formenn som sitter i NGFs styre. Etter Bergenskongressen i 1988

har sekretariatet vært stabilt, ikke minst takket være Toril Utne som kom inn i sekretariatet høsten samme år. NGFs sekretær/kasserer siden 1988 går ut av styret etter Trondheims-kongressen 1998.

Det stilles stadig økte krav til sekretariatet, bl.a. gjennom utgivelse av GeroNord tre ganger årlig, serviceoppgaver i forbindelse med arrangering av de nordiske kongresser og kommunikasjon med NGFs fagråd. Styrets ønske om at NGF etablerer hjemmeside på Internet vil også kreve ressurser og innsats fra sekretariatet, noe som i det vesentlige må søkes dekket gjennom frivillig innsats.

NGFs lover (stadgar) gir anledning til at det utnevnes en fast sekretær fra en av moderforeningene som skal ha møte- og stemmerett i styret. Styret har gått inn for å opprette et permanent sekretariat i Oslo, under forutsetning av moderforeningenes godkjenning.

Forslaget om opprettelse av permanent sekretariat i Oslo ble sendt moderforeningene til godkjenning, med svarfrist innen utgangen av 1997. Moderforeningene har godkjent forslaget og Styret arbeider videre med å finne en fast sekretær.

14. Nordiske Kongress i Gerontologi, Trondheim 24.-27. mai 1998

Styret, representert ved formann og sekretær, har fortløpende hatt kontakt med kongressens president, Olav Sletvold, og generalsekretær, Aase-Marit Nygård. NGFs formann har deltatt i to planlegningsmøter, et i Trondheim og et i Oslo, hvor kongressens budsjett ble gjennomgått og vedtatt. Etter gjeldende vedtekter (NGFs stadgar, pkt. 5) står NGF, sammen med de arrangerende moderforeninger, ansvarlig for et eventuelt underskudd på kongressen, så sant arrangørene holder seg til godkjent kongressbudsjett. Et eventuelt overskudd fordeles med 50 prosent til arrangerende moderforeninger og 50 prosent til NGF.

15. Nordiske Kongress i Gerontologi, Reykjavik 3.-7. juni 2000

Det er vedtatt å arrangere 15. NKG i Reykjavik i år 2000. Kongressens president er Pálmi V. Jónsson, og generalsekretær er Anna Birna Jensdóttir.

Oslo, mars 1998

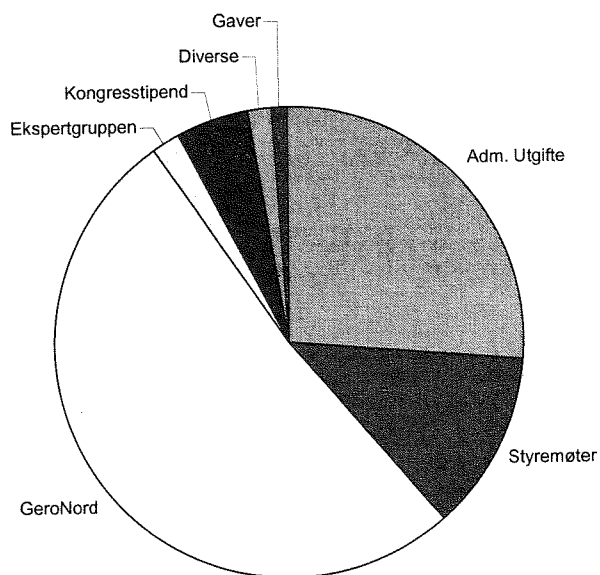
Andrus Viidik
Formann /s/

Aase-Marit Nygård
Sekretær /s/

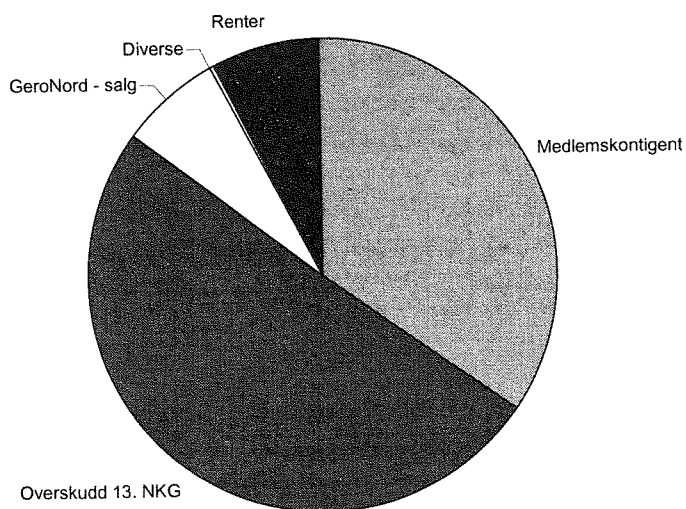
NGFs regnskap.

Inntekter og utgifter i perioden 1996-1997

Utgifter

Inntekter

Exciting, new developments for Experimental Gerontology

Dear Scientist,

Quick progress in aging research is presently hampered by a lack of communication among researchers. This may, at least partly, be due to the fact that the majority of age-related publications is still scattered over a broad range of journals where researchers working on similar subjects would not necessarily see them. Journals specializing in aging, which would be the natural forum for a mutual exchange, presently attract only a relatively small number of scientists, probably due to their modest Impact Factors. This problem could, however, be overcome by the joint effort of everybody working in the field. If good papers were published, read and referred to by a large number of people, Impact Factors would rise and a new age-orientated platform of high scientific standard could be created.

Upon retirement of L. Hayflick, who acted as Editor-in-Chief of Experimental Gerontology for the last 13 years, we have accepted the challenging task as the new Editors of the journal. We will be supported by a highly competent and internationally known Editorial

Board. It is now our goal to maintain the high standard of the journal and simultaneously to widen its scope to adapt it to pressing demands of our time.

As in the past, it will be our priority to publish work that elucidates the processes of biological aging at the molecular level. We will, however, also accept papers on basic aspects of age-related diseases. Thus both, basic gerontologists as well as colleagues interested in the clinical application of theoretical knowledge, will be attracted.

The journal has a longstanding reputation, an excellent ranking and a relatively good Impact Factor within its category. Together with Elsevier Science, we have devised a new, rapid and efficient way for the submission of manuscripts as well as a fast peer reviewing system that will speed up publication. We can guarantee that the reviewing process will be concluded within 4 weeks upon receipt of a paper. For the new Instructions to authors please visit the publishers' web site: www.elsevier.nl/locate/expgero

We would now like to invite you to join us in our endeavour to create a powerful tool for a better

communication in aging research, by submitting papers from your group to Experimental Gerontology.

Any suggestions or comments regarding the journal are, of course, welcome.

Looking forward to hearing from you soon,

Yours sincerely,
Georg Wick, M.D., Editor-in-Chief
Experimental Gerontology,

Editorial Office
c/o Institute for Biomedical Aging
Research of the Austrian Academy
of Sciences, Rennweg 10
A-6020 Innsbruck, Austria

Phone: + +43-512-58 39 19-15
Telefax: + +43-512-58 39 19-8
E-Mail: Exp.Gerontol@oeaw.ac.at

Also on behalf of:
Beatrix Grubeck-Loebenstein, M.D.
Managing Editor
Peter Berger, Ph.D.
European Affiliate Editor
Pidder Jansen-Duerr, Ph.D.
European Affiliate Editor
George S. Roth, Ph.D., US Affiliate Editor
Rudolph E. Tanzi, Ph.D.
US Affiliate Editor

Forskningsrådsprofessorat i humanistisk ældreforskning

Pia Fromholt har 1.11.1997 fået tildelt et forskningsrådsprofessorat i humanistisk ældreforskning. Professoratet er oprettet af Statens Humanistiske Forskningsråd, Statens Samfundsvidenskabelige forskningsråd og Statens sundhedsvidenskabelige forskningsråd med henblik på at styrke og udvikle den humanistiske ældreforskning

Pia Fromholt er uddannet psykolog og middelalderarkæolog og er leder af Center for Gerontopsykologi, der er oprettet i et samarbejde mellem Psykologisk Institut, Århus Universitet og Psykiatrisk Hospital i Århus.

Forskningsrådsprofessoratet er tildelt for en 5-årig periode, på grundlag af et forskningsprogram, der gennemføres i samarbejde med

psykologer og forskere fra andre fagområder. Det konkrete forskningsprogram omfatter en række projekter, der tager udgangspunkt i den psykologiske grundforskning, der i en så relativt ny disciplin som gerontopsykologien har mange laguner i den basale viden om alderdommen, men også på grund af de mange nye spørgsmål, som rettes til det gerontologiske vidensfelt. Samtidig tager forskningstemaerne også afsæt i et bredere anvendelsesperspektiv, både i form af inspiration til intervention på ældreområdet og i form af den almene viden om alderdommens muligheder og begrænsninger.

Forskningsprogrammet omfatter en række projekter, der fordeler sig på to hovedspor:

Det ene spor omhandler psykologisk funktion og tilpasning i det lange liv; specielt når man beskæftiger sig med den sene del af alderdommen er der brug for revision og udbygning af traditionelle udviklingsteorier, så de kan indfange senlivets omstillingsprocesser. Disse grundproblemer bliver bl.a. belyst ved studier af 100-åriges personlighed, mestring og livserindring.

Det andet spor retter sig mod alderdommen set i en kulturhistorisk sammenhæng, der skal give et perspektiv på samfundsskabte betingelser, som kan påvirke ældre menneskers psykologiske funktion og aldringsstrategier.

I GeroNord nr. 1-1998 presenterte vi to av tre doktoravhandlinger av medisinere tilhørende Universitetsseksjonen ved Geriatrik avdeling, Ullevål sykehus, Oslo. Her kommer den tredje:

Trends in Mortality in the Aged Norwegian Population 1966-1986

Jan Marcus Sverre

Evaluering av trender i dødelighet over tid kan gi oss en bedre forståelse av effekter av forebyggende, kurative og rehabiliterende tiltak i gitte populasjoner. Vanligvis beskrives endringer i dødelighet over tid i forhold til alder og kjønn. En kohort kan defineres som en gruppe mennesker som er født i samme tidsperiode, og såkalte kohorteffekter er effekter på dødelighet som relateres til det å være født i spesifikke tidsperioder. Variasjon i risiko for død kan avhenge av alderen på de observerte, tidsperiode for død, og den tidsperioden de observerte er født i. I korhortanalyser beregnes effektene av alder, periode og kohort på dødelighet, og endringer i dødelighet kan dermed lettere relateres til risikofaktornivåer og intervensjon i spesifikke subgrupper. En slik tilnærming kan bedre grunnlaget for å generere hypoteser om sammenhenger mellom potensielle

forklaringsvariabler og sykdom eller død, og for beregning av fremtidige dødelighetsrater.

Avhandlingen er i hovedsak basert på analyse av data fra Dødsårsaksregisteret i Norge, og inkluderer alle døde i alderen 45 år og eldre, i perioden 1966-1986. Kohortanalyser brukes for å evaluere trender i total dødelighet i Norge, og i en sammenlignende studie mellom de skandinaviske land og Finland. Samme metode benyttes for å analysere trender i koronar hjertesykdom og selvmord i Norge, i perioden 1966-1986.

Formålet med korrespondens analyse er å gi en grafisk fremstilling av komplekse sammenhenger, sammenhenger som kan være vanskelige å identifisere ut fra data i tabellform. Metoden har primært en hypotesegenererende funksjon. Korrespondens analyse er benyttet på trender i selvmordsrater i Norge,

og for å evaluere utviklingen av de viktigste dødsårsaksdiagnosene i Norge i perioden 1966-1986.

Avhandlingen viser at identifisering av trender i biologiske eller sosiale faktorer som er plausibelt relatert til alder, periode og kohorteffekter, utgjør en funksjonell tilnærming til utarbeidelse av hypoteser om endringer i dødelighet. Avhandlingen bekrefter at kohorteffekter har en betydelig forklaringsverdi i evaluering av forskjeller i trender i dødelighet mellom kjønnene, trender i dødelighet av koronar hjertesykdom og Norge, og forskjeller i trender i dødelig mellom de skandinaviske land og Finland.

Disputas for den medisinske doktorgrad 6. februar 1998 ved Universitetet i Oslo, Det medisinske fakultet.

University of Oslo
Department of
Geriatric Medicine
Ullevaal Hospital
ISBN 82-994562-2-3

Suomen Geriatriit- Finlands Geriatrier

Den ene av de tre finske foreninger - Suomen Geriatriit-Finlands Geriatrier - har våren 1998 oppnevnt et nytt styre. I styret sitter:

Professor Aapo Lehtonen,
ordførande
Med.lic. Marja-Liisa Junnila,
viceordførande
Med.doct. Maaria Seppälä,
sekreterare
Professor Aapo Lehtonen vil representere foreningen i NGFs styre.

Innlegg i GeroNord

Det kommer av og til spørsmål og kommentarer til redaksjonen om hvorfor dette eller hint ikke er omtalt i GeroNord. Den viktigste årsaken til dette er at ingen har tatt seg det «bryderiet» det er å sende noen ord til redaksjonen om aktuelle begivenheter som viktige møter og avgjørelser, nye og aktuelle prosjekter, interessante bøker eller invitasjoner til konferanser og kongresser.

Det er opp til den enkelte å informere om hva de synes er viktig. Redaksjonen forsøker så godt den kan å holde seg informert, men er absolutt avhengig av aktive informanter som tar seg tid til å skrive selv eller sende inn allerede trykket informasjon. Vi tar imot bidrag på skandinaviske språk og engelsk, så sprøget skulle ikke hindre noen. Send brev eller fax, eller bruk det enkleste - e-mail.

GeroNords redaksjon

PRESEMINAR for universitets- og høgskolelærere i gerontologi i Trondheim 22.-23. mai

I forkant av 14. Nordiske Kongress i Gerontologi i Trondheim, ble det arrangert et Nordisk preseminar for universitets- og høgskolelærere i gerontologi.

20 deltakere fra alle de nordiske landene fikk kjennskap til ny forskning og diskuterte kompetanseoppbygging og felles erfaringer.

Dette er et nettverksforum med utspring i to NOPUS-kurs som ble gjennomført i 1992 i Liseleije, Danmark og 1993 på Voksenåsen, Norge.

Et av målene for kursene var å danne et "gerontologisk" nettverk av lærere i Norden som kunne være et forum for gjensidig inspirasjon og faglig utveksling.

Dessverre satte økonomiske rammer i NOPUS en stopper for flere kurs, og utfordringen blir derfor ekstra stor for deltakerne til å holde seg faglig a jour og i å utvikle nettverket.

Tidligere har vi hatt samlingsseminar to ganger og prøver fortrinnsvis å legge disse til de nordiske kongressene i gerontologi.

Denne gangen møttes vi som sagt i Trondheim, og med god støtte av Nasjonalt Geriatriprogram kunne vi også invitere den norske gruppen av lærere i videreutdanningene i geriatri og gerontologi.

Hovedtemaet for seminaret var kompetanseoppbygging og fagutvikling i grunn- og videreutdanning for helse- og sosialarbeidere i eldreomsorg.

Deltakerne fikk også kjennskap til nyere forskning både i alderspsykiatri og gerontologi. Dette med flotte bidrag fra *psykologspesialist Per Kristian Haugen* og *forsker Svein Olav Daatland*.

Nasjonalt Geriatriprogram og Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens ble presentert av h.v *Otto Chr. Rø* og *Aase Marit Nygård*.

Astrid Flæten Utne redegjorde for videreutdanningene i eldreomsorg i Norge og problemstillinger rundt tverrfaglige og spesialistutdanninger.

Seminaret ble avsluttet med diskusjon ledet av *Øyvind Kirkevold*.

Deltakernes ulike erfaringer med undervisning og kompetanseutvikling i gerontologi ble delt og diskutert.

Behovet ble presentert som stort for videre kontakter og samlinger for deltakerne og tiden ble for knapp denne gangen til å enes om strategier på form og innhold for videre arbeid.

Vi må fortsette med dialog via alle kjente moderne og elektroniske systemer. I mellomtiden er noen utfordret til å arbeide med mulighetene for et oppfølgingskurs.

I 2000 er det 15:e Nordiske kongress i Reykjavik og *Jón Jónson* tok utfordringen med å arrangere en tilsvarende samling på Island.

Vi ønsker ham lykke til og ser fram til å møtes, diskutere fag og utvikle samarbeidet.

Astrid Flæten Utne
Diakonhjemmets høgskolesenter
Oslo

Satelittmøte for gerontopsykologer 24. mai 1998 i tilknytning til 14. NKG

I tilknytning til 14. Nordiske Kongress i Gerontologi ble det arrangert et satelittmøte for gerontopsykologer. Det møtte et tredvetalls gerontopsykologer fra Danmark, Norge og Sverige.

Professor Steve Zarit fra The Pennsylvania State University var spesielt invitert til møtet og foreleste over temaet «*Clinical Interventions with Family Care Givers of Dementia Patients*».

Andre viktige tema på møtet var bl.a. gerontopsykologisk videreutdanning for psykologer i Norden. Denne diskusjonen ble ikke avsluttet, og vil bli tatt opp igjen senere.

Styrene i de nasjonale foreningene i Danmark, Norge og Sverige har planlagt å møtes 19.-20. september i år i Syd-Sverige.

Kontaktpersoner:

Danmark:

Per Torpdahl, tlf 45 86 17 77 77

Norge:

Per Kristian Haugen,
tlf. 47 33 32 11 02

Sverige:

Boo Johansson, tlf 46 36 32 49 00

Vel møtt på Island i år 2000

Første annonsering av 15. Nordiske Kongress i Gerontologi 4. - 7. juni 2000, ble delt ut på kongressen i Trondheim. Den ligger også som et vedlegg til denne utsendelsen av GeroNord. Vi ønsker arrangørene lykke til med planlegging og avvikling av kongressen!

B

Returadresse:
Nordisk Gerontologisk forening
Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens
Klinikk for Geriatri og Rehabilitering
Ullevål sykehus, N-0407 Oslo

Aktuelle konferanser

6th International Conference on Alzheimer's Disease and related disorders

Amsterdam Rai, Holland
18 - 23 juli 1998

Information: Congrex Holland BV
P.O. Box 302
1000 AH Amsterdam, The Netherlands
Tel.: +31 20 5040 202
Fax: +31 20 5040 225
E-mail: alz98@congrex.nl

1st European Congress of Biogerontology

Helsingør, Danmark, Aug. 28.-31, 1998

Information:
Dansk Gerontologisk Selskab
Aurehøjvej 24, DK-2900 Hellerup
E-mail: dgs@geroinst.dk
Fax: +45 3962 6627
Web-site: www.periodica.dk/biogero

Demensdagene 1998 - Behandling og omsorg

Oslo, 7.-8. september 1998

Informasjon: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens, Ullevål sykehus, 0407 Oslo
Tlf. +47 22 11 77 28
Fax: +47 23 01 61 61
E-mail: kompetansesenter.ullevaal@nordemens.no

Aging and Physical Activity: Application of Functional Capacity and Health

Israel, 6 - 11 september 1998

Information: Ms. Karina Mazin Zinman
College, Wingate Institute, 42902 Israel
Tel.: 972-9-8639341-2
Fax: 972-9-8650960
E-mail: egrepa98@wincol.macam98.ac.il

European Congress on Osteoporosis

Berlin, September 11-15, 1998
Information: Ms. Veronique Forterre,
EFO, Hôpital Edouard Herriot,
Pavillon F, 69437 Lyon Cedex 03,
France
Tel +33 472 117 472,
Fax: +33 472 117 494

International Psychogeriatric Association

"Aging 2000", Joint Meeting - a comprehensive approach to Mental Health
Munich, Tyskland, 13 - 18 september 1998

Information: Kongress- und Incentive-Organisation
Karl-Liebknecht Strasse 5, D-101 78 Berlin
Tel.: +49-30-23 82 69/13/20
Fax: + 49-30-23 82 69 40
E-mail: ipa@kit.de
<http://www.kit.de>

4th Congress of Nordic Society for Research in Brain Ageing

Revolution in understanding ageing mind
First announcement
Tampere, Finland
1-4 oktober 1998

Information: Tuula Pirttilä eller Jaana Suhonen
Department of Neurology
Kuopio University Hospital
P.O. Box 1777, Fin-70211 Kuopio, Finland
Tel.: +358-17-172 029
Fax: +358-17-173019
E-mail: tuula.pirttila@kuh.fi

Care Management at the Crossroads

Which way to quality?
San Diego, December 10-13, 1998
Information: American society on Aging,
833 Market Str. Suite 511
San Francisco, CA 94103-1824, USA
E-mail: info@asa.asaging.org

Asia/Oceania Regional Congress of Gerontology

Changing Family Systems and Care for the Aged in the 21st Century
Seoul, Korea, 8 - 11 juni 1999
Ytterligere informasjon kommer senere.

IVth European Congress of Gerontology

Berlin, 8.-11. juli 1999
Information: Univ.-Prof. Dr.med. Rudolf-M. Schütz, Medizinische Universität zu Lübeck
Ratzeburger allee 160, d-23538 Lübeck
Tel: +49-451 500 24 00
Fax: +49-451 500 65 18

Demensomsorg og behandling

3. Nordiske Kongress
Oslo, 16.-17. september 1999
Informasjon: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens, Klinikk for Geriatri og Rehabilitering, Ullevål sykehus, N-0407 Oslo
Tlf.: +47 22 11 77 28, fax: +47 23 01 61 61
E-mail: kompetansesenter.ullevaal@nordemens.no